

"על הפרק"



מפגש מחודש עם התנ"ך

שופטים פרקים ג'-ד'

בפרקים אלו מפורטים קורותיו של עם ישראל בתקופת הנהגתם של שלושת השופטים הראשונים, ננסה לראות את מאפיניה של ההנהגה בתקופת השופטים ולעמוד על יחודו של כל שופט.

"וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים" < בקיאות

פרק ג'

1 בפסוקים א-ה מוזכרות שתי סיבות בגללן השאיר הקב"ה את הגויים בארץ. בדקו כיצד הן באות לידי ביטוי בסיפור אהוד בן גרא. עיינו גם בסיפור שמשון (שופטים יג, א וטו, ז-ט) האם שם הסיבות שבגינן הושארו הגויים בארץ הובילו לתוצאה הרצויה?

2 בסיפור אהוד בן גרא (יב-ל) מוזכרים תיאורי גוף רבים. כיצד מקדמים תיאורים אלה את העלילה ומובילים לנקודת המפנה בסיפור?

3 לאחר העימות עם מלך מואב, מגיע אהוד להר אפרים וקורא לעם להצטרף אליו למלחמה. השוו בין פסוקים כז-ל בפרקנו לפרק ח, א-ג ולפרק יב, א-ז. כיצד המתח בין השבטים, האופייני לתקופה מתבטא בסיפורים אלו.

פרק ד'

4 (א) היד משמשת בפרקנו כמילה מנחה. בדקו את תפקידיה לאורך הסיפור.

(ב) בפסוק ט דבורה עונה לברק "אפס כי לא תהיה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך כי ביד אישה ימכור ה' את סיסרא". מהן האפשרויות הפרשניות להבנת המילים "ביד אישה"?

5 בפרק ד ישנן שלוש דמויות שנלחמות נגד צבא סיסרא: דבורה, ברק ויעל. בדקו כיצד כל אחת מהדמויות תורמת לניצחון בקרב. מהו היחס בין הנאמר בפסוק כג למסקנות שהסקתם.

6 (א) קראו את פסוקים יא ויז בפרקנו. מדוע פועלת יעל לטובת בני ישראל בניגוד לברית שיש בין הקיני לסיסרא?

(ב) לגלגוליה של מערכת היחסים בין משפחת הקיני ובני ישראל עיינו במקורות הבאים: במדבר י, כט; שופטים א, טז; דה"א ב, נה; ירמיהו לה.



מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רענגרט
The Sodie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

perk.matan@gmail.com • טל': 02-5944555

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים

”מִפְּרֵשׁ וְשׁוֹם שְׁכָל” < עיון

- 7 (א) ”משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים” (אבות, א,א). תקופת השופטים אינה מוזכרת במפורש במשנה הראשונה במסכת אבות המתארת את תהליך מסירת התורה. מה יכולה להיות הסיבה לכך?
- (ב) עתניאל מצטייר בפרק ג, ט-יא כאיש מלחמה. המדרש מאיר פנים נוספות בדמותו. השוו בין המשנה באבות לעיל, לבין המדרש להלן, איזה מקום תופס עתניאל בשרשרת מסירת התורה על פי המדרש?
- ”בשעה שנפטר משה רבינו לגן עדן, אמר לו ליהושע: שאל ממני כל ספיקות שיש לך! אמר לו: רבי, כלום הנחתיך שעה אחת והלכתי למקום אחר? לא כך כתבת בי (שמות לג) ”ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל”?
- מיד תשש כחו של יהושע, ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות, ונולדו לו שבע מאות ספיקות, ועמדו כל ישראל להרגו.
- אמר לו הקב”ה: לומר לך אי אפשר, לך וטורדן במלחמה, שנאמר (יהושע א) ”ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' יהודה יעלה וגו”.
- במתניתין תנא: אלף ושבע מאות קלין וחמורין, וגזירות שוות, ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה. אמר רבי אבהו: אף על פי כן החזיר עתניאל בן קנז מתוך פלפולו, שנאמר- (יהושע טו) ”וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב” (תלמוד בבלי מסכת תמורה דף טז עא).
- 8 מה כולל תפקיד ה”שופט” בספר שופטים? עיינו בפסוקים הבאים: שמ”א ח,א-ב, כ; בתהילים ב,י. מה מיוחד במעמדה של דבורה הנביאה?

”וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא” < הרחבה

- ”ויהי לנסות בם את ישראל לדעת הישמעו את מצות ה' אשר צוה את אבותם ביד משה” (ג,ד)
- ”והאלוהים נסה את אברהם” - עניין הניסיון לדעת: בעבור היות מעשה האדם רשות מוחלטת בידו, אם ירצה, יעשה, ואם לא ירצה, לא יעשה, יקרא ”ניסיון” מצד המנוסה; אבל המנוסה יתברך יצווה בו להוציא הדבר מן הכח אל הפועל, להיות לו שכר מעשה טוב, לא שכר לב טוב בלבד. ודע, כי השם צדיק יבחן (ע”פי תהילים יא,ה) כשהוא יודע בצדיק שיעשה רצונו וחפץ להצדיקו, יצווה אותו בניסיון, ולא יבחן את הרשעים אשר לא ישמעו. והנה כל הניסיונות שבתורה - לטובת המנוסה” (רמב”ן, בראשית כב,א).